

Jönköpings kommun
Rektorn vid Landsjöskolan

Beslut för grundskola och fritidshem

---

efter tillsyn av Landsjöskolan
i Jönköpings kommun

Tillsyn i Landsjöskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Jönköpings kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Landsjöskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 4 juni 2013 och den 5 juni 2013.

Fakta om skolan

Landsjöskolan ligger i den mindre tätorten Kaxholmen någon mil nordöst om Huskvarna. Vid skolenheten bedrivs verksamhet i förskoleklass, grundskolans årskurser 1-6 samt fritidshem. Det går 383 elever i skolan, varav 49 i förskoleklass. 180 elever är inskrivna på fritidshemmet. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Under skolledningens ansvar ligger även skolenheten Skärstad skola samt verksamhet i några förskolor, varför rektorn även är förskolechef.

Av Skolverkets statistik framgår att det år 2012 är 49 procent av eleverna i årskurs 3 som når kravnivån på samtliga delprov i nationella ämnesproven i matematik. I nationella ämnesproven i svenska är det 60 procent av eleverna som gör det. I matematik har elever svårigheter att nå kravnivån på samtliga delprov, medan det i svenska i huvudsak är delprovet om beskrivande text som flera elever har svårigheter med. Av skolans uppgifter för åren 2009 – 2012 framgår att det enligt skolans bedömning är mellan 90 och 100 procent av eleverna i årskurs 3 som når målen i matematik och svenska. I övriga ämnen saknas sammanställningar av elevernas måluppfyllelse.

Av Skolverkets statistik för år 2012 framgår att det är 74 procent av eleverna i årskurs 6 som når kravnivån på samtliga delprov i nationella ämnesproven i engelska och att det främst handlar om muntlig produktion som elever har svårigheter att nå kravnivån inom. Enligt skolans uppgifter är det också flera elever som erhållit betyget F i engelska i sitt höstbetyg. Av skolans uppgifter för åren 2009 – 2012 framgår att det är mellan 88 och 92 procent av eleverna i årskurs 5/6 som når målen i matematik och mellan 95 och 98 procent av eleverna som når målen i svenska. I övriga ämnen är det i stort sett 100 procent av eleverna varje år som når målen.

Enligt skolans uppgift har fritidshemmet har under året arbetat med mål kring sociala relationer och förmågor och skolenheten konstaterar i sitt systematiska kvalitetsarbete att arbetet gett gott resultat.

Helhetsbedömning

Landsjöskolans resultat visar att det varje år finns elever som inte når kunskapskraven för sin årskurs. Svårigheterna att nå kunskapskraven varierar mellan olika ämnen och årskurser. Skolan har som en konsekvens av detta påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att höja elevernas måluppfyllelse genom att skapa en tydligare struktur i arbetet med särskilt stöd. Förändringarna har bland annat resulterat i att skolan mer skyndsamt än tidigare identifierar och utreder elevernas stödbehov. De vidtagna åtgärderna har till exempel enligt skolans uppgifter gett resultatet att i stort sett samtliga elever i årskurs 6 i vårens betyg i engelska når kravnivån för ämnet. I utvecklingsarbetet ingår även att förändra synsättet på hur särskilt stöd ska ges och hur skolans resurser i detta arbete ska användas. Skolan har tidigare haft en fast fördelning som gällt under ett helt läsår, men ska nu förändra till att i överensstämmelse med aktuell forskning ge mer behovsstyrda insatser under kortare perioder. Tillsynen visar att denna förändring behövs för att rektorn bättre ska kunna anpassa resurser och stödinsatser till de behov som eleverna har.

Rektorn ansvarar för skolans resultat, tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och leder ett systematiskt kvalitetsarbete där framgångsfaktorer och utvecklingsbehov identifieras. Den utveckling som skolan påbörjat har sin utgångspunkt i vilken elevsyn skolan ska präglas av. Lärarna utgår tydligt från läroplanens krav i sin undervisning, men det finns behov av att utveckla undervisningen så att den i än högre grad i alla årskurser utgår från de enskilda elevernas behov, intressen och förutsättningar. Häri ligger också att skolan än tydligare behöver arbeta för att motverka traditionella könsmönster och tydligare klarlägga elevernas inställning så att elevernas åsikter tillmäts betydelse i förhållande till deras ålder och mognad oavsett verksamhetsform. Detta arbete ska ske i syfte att höja måluppfyllelsen och motverka att pojkar som grupp utvecklar en negativ syn på skola och lärande. Som ett led i skolans utvecklingsarbete pågår en förändring av skolans ordningsregler. Denna förändring har klarlagt att det finns olika förhållningssätt i personalgruppen, vilket skolan behöver arbeta för att förändra så att lärarna har en enad syn i arbetet. Detta är inte minst viktigt då elever och föräldrar upplever att studieron ibland brister under lektionerna. Skolans användning av disciplinära åtgärder måste också förändras så att de inte strider mot lagens krav.

Vid fritidshemmet erbjuds en meningsfull fritid där eleverna stimuleras till en variation i aktiviteter, får stöd i sin utveckling samt ges möjligheter till rekreation och vila. Eleverna ges möjlighet att utöva ett inflytande som ökar i takt med deras ålder och mognad och inom fritidshemmet pågår ett aktivt och målinriktat arbete med att förebygga kränkande behandling. I upptagningsområdet finns en tradition av att eleverna slutar vid fritidshemmet i årskurs 4 och detta

är något som verksamheten försöker att förändra. Arbetet behöver utvecklas så att de äldsta eleverna upplever verksamheten som meningsfull.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Jönköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 28 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Skolan ska arbeta medvetet för att motverka traditionella könsmönster.
- Undervisningen ska anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås i skolan ska få ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Av läroplanen framgår också att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter och därför har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster.

Vid Landsjöskolan visar intervjuerna och skolans inskickade dokument att lärarna fokuserar på att planera och genomföra undervisningen utifrån läroplanens krav. Inspektörerna kunde vid lektionsobservationer se exempel på stimulerande undervisning där eleverna är engagerade och aktiva i att lösa uppgifterna. Dock framgår av intervjuerna med elever att de inte alltid upplever att alla lärare anpassar undervisningen utifrån deras erfarenheter och tänkande, samt att de inte alltid får den ledning och stimulans som de kan behöva

för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Denna bild bekräftas även av Skolinspektionens enkäter till vårdnadshavare och elever i årskurs 5. Intervjuade elever beskriver att de i väntan på att hela gruppen ska bli klar ofta får fylla tiden med mer eller mindre intressanta extrauppgifter, samt att det i ett ämne sker lektioner med exakt samma upplägg varje gång med förklaringen att det passar gruppen som helhet. Intervjuade elever uppger också att de upplever att lärarna kan behandla elever olika beroende på kön, men också beroende på hur duktiga de är i skolan. Eleverna berättar att lärarna är mindre stränga i sitt bemötande av tjejer och duktiga elever. Intervjuade lärare berättar att de för några år sedan genomförde aktiva insatser för att motverka traditionella könsroller vid skolan, men att dessa insatser tenderade att bli överdrivna varför arbetet avstannade. De menar att de nu i stället för att fokusera på kön, fokuserar på att se till varje individ. Lärarna menar att de försöker individanpassa undervisningen, men att de upplever svårigheter att lyckas med det då de upplever att de har stora klasser. De menar vidare att de har dåligt samvete över att de inte kan utmana de elever som lätt når kunskapskraven eftersom de har stort fokus på att få alla elever att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av intervjun med skolledningen framgår att det vid skolan finns en variation mellan olika lärares förmåga att lyckas anpassa undervisningen till alla elever. Rektorn menar att all personal har viljan att göra det, men det blir inte alltid så i realiteten.

Rektorn ska se till att skolan arbetar aktivt med att motverka traditionella könsroller samt att lärarna utvecklar sin undervisning så att den i än högre utsträckning utgår från varje enskild elevs behov, erfarenheter, förutsättningar och tänkande. Detta i syfte att höja måluppfyllelsen samt tillse att även elever som lätt når kunskapskraven når längre i sin utveckling.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

3 kap. 3 § skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Lgr 11, 2.2 Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Elevernas inställning ska så långt som möjligt klarläggas och elevernas åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till deras ålder och mognad.

Motivering

Av skollagen framgår att barnets inställning så långt det är möjligt ska klarläggas och att barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Eleverna ska ges inflytande över utbildningen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår vidare att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Vid Landsjöskolan arbetar personalen i fritidshemmet och i förskoleklassen aktivt för att eleverna ska ha ett inflytande över verksamheten och för att deras inställning och åsikter ska klarläggas. Intervjuerna med elever och personal visar dock att detta arbete inte fortsätter på samma aktiva och medvetna sätt i grundskolan då det i stället varierar mellan de olika lärarna på vilket sätt och i vilken utsträckning eleverna ges inflytande över utbildningen. I intervjuerna med elever ges exempel på lärare som kontinuerligt utvärderar sin undervisning med eleverna och på det viset får veta elevernas åsikter om undervisningen. Det framkommer dock även exempel på lärare som uttryckligen sagt till eleverna att de inte får kommentera undervisningen. Eleverna menar också att det enbart är de modiga eleverna som vågar gå till rektorn och framföra sina synpunkter på undervisningen när de inte tycker att den är bra. Eleverna berättar att denna brist på att framföra sina åsikter beror på att de överlag är nöjda med sina lärare och därför inte vill göra dem ledsna. Intervjuade lärare menar att eleverna inte vet vad som menas med inflytande och att det främst är därför som de inte anser att de har något. Vissa lärare menar också att det är svårt att få eleverna att reflektera över sådana frågor som undervisningens upplägg och genomförande. Detta håller dock inte alla lärare med om. Lärarna känner också igen bilden av att eleverna inte vill sära dem genom att ha synpunkter på deras undervisning. Enligt rektorn är elevinflytande ett av skolans prioriterade utvecklingsområden. Rektorn menar att elevernas inflytande bland annat kommer att synliggöras mer i lärarnas lokala pedagogiska planeringar, men att det även här handlar om att utveckla den elevsyn som ska präglade hela arbetet i skolan. Enligt rektorns uppfattning är alla lärare engagerade i arbetet, även om man kommit olika långt i att realisera det.

Rektorn behöver fortsätta arbeta för att ett aktivt elevinflytande gynnas. Detta behöver ske så att elevens åsikter och inställning klarläggs, eleverna blir medvetna om det inflytande som de har samt att inflytandet ökar i takt med elevernas stigande ålder och mognad.

Författning

1 kap. 10 § skollagen

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Jönköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Beslut om disciplinära åtgärder ska fattas och dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Skolans åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

I grundskolan får en lärare besluta att en elev ska stanna kvar i skolan under uppsikt högst en timme efter att skoldagens undervisning har avslutats eller infinna sig i skolan högst en timme innan undervisningen börjar, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt under förutsättning att eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Om skolan vidtagit en disciplinär åtgärd ska den dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden. Av läroplanen framgår att eleven i skolan ska möta respekt för sin person och sitt arbete och att skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Av intervjuerna och av Skolinspektionens enkäter till elever i årskurs 5 framgår att eleverna i Landsjöskolan känner sig trygga. Av intervjuerna med eleverna och lärare framkommer att studieron på lektionerna emellanåt brister och skolan har tidigare hanterat detta genom att beskriva vad eleverna inte får göra i sina ordningsregler samt att lärarna kunnat vidta olika konsekvenser i de fall eleverna inte hållit sig till ordningsreglerna. Rektorn berättar att det pågår ett förändringsarbete av skolans arbete med att skapa studiero där till exempel ett större fokus ska ligga i att beskriva det önskvärda tillståndet i skolans ordningsregler. Enligt rektorn beror förändringen på att det i det gamla systemet finns en risk att elever ses som problembärare och att det är detta rektorn vill komma bort ifrån. Enligt intervjuade lärare har förändringen gett upphov till delade känslor i personalgruppen. Att lärarna hanterat arbetet olika framgår av intervjuerna med elever och lärare där det som exempel ges att vissa lärare låter elever som kommit sent till lektionen stanna kvar över rasten i syfte att ta igen den tid som de förlorat genom sin sena ankomst, medan andra inte gör så. Enligt lärarna har denna åtgärd inte vidtagits då de uppfattat elevens sena ankomst som ordningsstörande. De har heller inte betraktat åtgärden som att den skulle vara en disciplinär åtgärd, varför de heller inte har dokumenterat

den. Enligt Skolinspektionens bedömning är åtgärden att låta en elev stanna kvar när övriga elever går på rast en ingripande åtgärd som måste betraktas som en disciplinär sådan, varför också skollagens krav på en sådan måste gälla. Sen ankomst i sig är inte tillräcklig anledning till att skolan ska vidta en sådan åtgärd. Åtgärden får endast vidtas om eleven uppträtt ordningsstörande eller olämpligt samt inte ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren samt i det fall den anses stå i rimlig proportion till sitt syfte.

Rektorn måste därför se till att lärare enbart vidtar sådana disciplinära åtgärder som är befogade i enlighet med lagstiftningens krav för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Rektorn ska vidare tillse att åtgärden dokumenteras skriftligt i dessa fall.

Författning

5 kap. 3, 6, 8 och 24 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Jönköpings kommun en anmärkning.

Särskilt stöd

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Resursfördelning och stödåtgärder anpassas inte till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Motivering

Av skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av läroplanen framgår vidare att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Rektorn har ett särskilt ansvar för att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Av intervjuerna med rektorn, elevhälsan och lärarna framgår det att Landsjöskolan förbättrat sitt arbete med att identifiera, utreda samt vidta åtgärder för att elever i behov av särskilt stöd ska få sina stödbehov tillgodosedda. Rektorn berättar att skolan har en tradition av att endast en gång om året planera hur resurserna ska fördelas så att elever i behov av särskilt stöd ska få detta stöd och av personalintervjuerna framkommer också att det finns ett sätt att tänka i personalgruppen som går ut på att resurserna ska fördelas lika mellan arbetslagen. Vidare framkommer att skolan har betraktat särskilt stöd i första hand som att en extern resurs i form av en person ska tillföras. Detta sammantaget innebär en ligt Skolinspektionens bedömning att skolan riskerar att inte anpassa resurser och stödåtgärder utifrån värderingarna av elevernas behov, utan mer utifrån tradition och att de ska fördelas lika. Enligt rektorn och personalen är synsättet på väg att förändras. Bland annat ska skolan införa ett system där rektorn utifrån de behov som finns kontinuerligt ska omfördela resurserna.

Rektorn ska se till att skolans resursfördelning och stödåtgärder anpassas till elevernas behov. Då skolan i övrigt arbetar strukturerat med särskilt stöd och rektorn planerar att införa ett mer flexibelt system för resursfördelning anses bristen som ringa varför skolan och huvudmannen tilldelas en anmärkning.

Författning

3 kap. 10 § skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Viveka Berglund.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Kärrman
Enhetschef

Helena Olivestam Torold
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas.

Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).